

KÖZEGÉSZSÉGVÉDELEM, KÖRNYEZETVÉDELEM

Közvetlenül a felszabadulás után, hazánk, a háború folyamán ért károkat összesítve, nagy építkezési akciókat indított és mindjárt erőteljes iparosítási célokat tűzött ki maga elé. Az első feladatok közé tartozott a romba dőlt építmények szanálása, az iparosítás céljai közé pedig nagy ipari létesítmények, középületek, lakóházak, közlekedési és még sok más építmény felépítése, ami meghatározott beruházásokat követelt. Ezek a nagyméretű beruházási tevékenységek a felszabadulás óta úgyszólván megszakítás nélkül folynak, ami teljesen megváltoztatta az elmaradott ország képét, és ma már a közepes fejlettségű országok közé sorolhatjuk hazánkat. A beruházások még ma is nemzeti jövedelmünk nagy hányadát képviselik és megvalósításukat a folyamatosan kialakuló építőipari kapacitások biztosítják, amelyek ma már — a hazánkon belüli feladatok mellett — külföldön is igen jelentős építkezéseket vállalnak.

Már az újjáépítés kezdetén kialakultak és állandó jelleggel fejlődnek a közegészségi és munkavédelmi szabványok, amelyek a leghumánusabb célt szolgálva, a munkás egészségének megőrzésére és védelmére töreksenek. A nagy célkitűzések és az ezt követő erőfeszítések eredményezték a munkavédelmi eszközök alkalmazásának párhuzamos fejlődését a leghatékonyabb munkásvédelem érdekében. Az e célt szolgáló anyagi befektetések komoly tételt jelentenek minden beruházásnál, megvalósításukat előírások és szabványok rendezik.

Az építmények kialakításakor, azaz tervezésekor egyértelműen figyelembe kell venni a közegészséget biztosító helyiségeket, berendezéseket, mert ezek tartalmi részei minden létesítménynek és rendeltetésüktől függően alakulnak a szükséges megoldások, amit ugyancsak kötelező szabványok rendeznek. A szabványok helyes alkalmazására törvényeink elsősorban a tervezőt kötelezik, azaz, hogy azokat minden vonatkozásban szakszerűen és felelősségteljesen alkalmazza. A ráfordítási pénzeszközök nagyságát nem lehet az adott lehetőségektől függővé tenni, vagyis a beruházás csak akkor valósulhat meg, ha biztosítva vannak a közegészségi és munkásvédelmi feltételek az új vagy korszerűsített létesítményeknél. A következetes megvalósítás érdekében a társadalom biztonsági eljárásokat foganatosít és ellenőrzésre kötelezi mind a tervezőt, mind a beruházót. Ezt az ellenőrzést szakosított intézmények végzik és az előírások, azaz szabványok értelmében következetesen kísérik ennek elvégzését. Amennyiben hiányosságot észlelnek, a tervezőt és a beruházót arra kötelezik, hogy azokat kiegészítse és az építkezés kezdetét csak a végleges jóváhagyás után engedélyezi.

Az említett előírások és szabványok a közegészség- és munkavédelemmel párhuzamosan rendezik a környezetvédelemre vonatkozó feladatokat is.

E feladatok megvalósítása már a létesítmények térbeli elhelyezésekor kezdődik, mert többek között ügyelni kell arra, hogy tűzvédelmi, levegőszennyezési, vízminőségi és vízszennyeződési szempontokból minél tökéletesebb védelem alakuljon ki.

A térbeli elhelyezés másik fontos feltétele a belső és a külső forgalmat szolgáló úthálózat olyan jellegű kialakítása, ami a közúti forgalommal való jó kapcsolatot biztosít. Lehetővé kell tennie a jövőbeni forgalom zavartalan lebonyolítását és ki kell elégítenie a dolgozók közlekedési igényeit. Ezt követően a tervezőnek figyelembe kell vennie a megfelelő zöldfelületek kialakítását, a hortikultúra helyes alkalmazását — összhangban az erre vonatkozó város- és településtervezési feltételekkel.

Az építmények tervezési feladatai közé sorolunk több szempontot, amelyek a funkcionalitás és technológiai feladatok mellett a közegészségi és munkásvédelmi követelményeket is biztosítják, mint például:

— Az ivóvízellátás kérdéseit a legmesszebbmenően figyelembe kell venni mind minőségi, ellenőrzési, mind megközelíthetőségi szempontból. Az esetleges fertőzés kizárása érdekében a tömeges vízhasználatnál annak megfelelő, korszerű berendezéseket kell tervezni és ezzel pl. a pohár, törülköző használatát kizárni.

— A kifolyó szennyezett vizek elvezetését és elhelyezését, továbbá annak előírt szinten való megtisztítását a környezetvédelem alapvető feladataként kell kezelni. Ennek megvalósítása nagy pénzeszközöket igényel, amit gazdasági lehetőségeink nem mindig tettek lehetővé. Ma már viszont a beruházások kötelező tételét képezik az új létesítményeknél, a meglévőeknél pedig ez a probléma megoldást kell hogy nyerjen 1980-ig.

— Hasonló feladatként jelentkezik a környezetre károsan ható hulladék ésszerű elhelyezése és esetleges megsemmisítése anélkül, hogy az a környezetre nem kívánt, káros hatással lenne.

— Az épületek belső tervezésénél védelmi kategóriaként szerepel a padlók helyes megválasztása (lényeges pl. az hőáteresztési tényező nagysága, csúszási értéke és még sok más tényező).

— A munkacsarnokokban és más jellegű munkahelyeken külön figyelmet kell szentelni a helyes megvilágításnak, mind a természetes, mind a mesterséges fényforrásoknak, mert pl. az ablakok összfelülete megfelelő arányban kell, hogy legyen a munkafelületekkel.

— A munkahelyiségek fűtése és szellőztetése a dolgozók egészségét igen befolyásolja és ennek megfelelő megoldása nagy szakértelmet és figyelmet igényel. A hőmérséklet értékét, valamint a fűtőtestek megválasztását a munkakörülmények szabják meg. Ezek meghatározzák a szellőztetési feltételeket is — amelyekre: természetes vagy mesterséges úton kell biztosítani — a technológia és az adott munkahelyiségben levő létszám mellett.

A felsorolt szempontok elsősorban a munkahelyiségekre vonatkoznak, külön fejezetet jelentenek viszont a szociális létesítmények, amelyek az ipari létesítmények és középületek szerves részei. Ide tartoznak olyan jellegű helyiségek, amelyek biztosítják a személyi higiéniát, közéletelmezést és egészségvédelmet — nagyságukat, egymás közti funkcionális kapcsolataikat a létszám és nemek határozzák meg. A személyi higiéniát szolgáló helyiségeket és berendezéseket képezik például:

— a mosdók, zuhanyozók, W.C.-fülkék, öltözők (méreteiket a létszám mellett a munka szennyezettsége is befolyásolja);

— a közéletelmezés feltételeit biztosítják az éttermek és konyhák,
— az egészségvédelmet és elsősegélyt pedig orvosi rendelők.

Az említettek közül érzékelhető, hogy az ezeket a célokat szolgáló ráfordítások nagyságrendileg is jelentős tényezők a beruházások megvalósításakor. Szocialista társadalmunk ezeket a feladatokat a munkahely humanizálása érdekében követeli meg és nem teszi őket függővé az anyagi befektetések nagyságától. Érzékeltetésként megemlíthető, hogy ezeknek a létesítményeknek a nagysága $m^2/fő$ felületi igénnyel jár.

Fontos tényezőként jelentkezik a továbbiakban az egyén védelme, ami egyre jobban kifejezésre jut a gépesítés gyors ütemű előrehaladásával, mert párhuzamosan a technológiai folyamatok fejlődésével növelni kell az önvédelmet is. Az erre fordított eszközök direkt költségeként jelentkeznék a termelésben és az erre vonatkozó előírások és szabványok betartása kötelező minden veszélyeztetett munkahelyen.